

Opinia publică în sistemul democrației din Republica Socialistă România *

Constantin Stanca

Secretar al Comitetului județean P.C.R. — Covasna

1. Opinia publică și perfecționarea democrației socialiste

În ansamblul preocupărilor partidului și statului nostru cu privire la creșterea participării conștiente a oamenilor muncii la procesul de înlăptuire a *Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, dezvoltarea căilor de formare și exprimare a opiniei publice — în strinsă legătură cu perfecționarea democrației socialiste, cu activitatea de educare a conștiinței socialiste — constituie un obiectiv de cea mai mare importanță.

Subliniind „necesitatea perfecționării cadrului organizatoric al participării clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a întregului popor la conducerea societății”, în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretarul general al P.C.R. — indica, totodată, mijloacele de a organiza, în cadrul instituțiilor democratice create de partid, activitatea de formare și influențare a conștiinței socialiste, de atragere a maselor la activitatea de conducere a societății, de participare efectivă la realizarea sarcinilor concrete economice, sociale, politice și culturale, specifice actualei etape de dezvoltare a societății noastre. „Constituirea organelor permanente ale acestor foruri — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la instituționalizarea a noi organisme democratice cu caracter permanent —, completează în mod minunat sistemul de organizare a conducerii societății noastre socialiste, constituind expresia cea mai elocventă a dezvoltării continue a democrației bazate pe participarea maselor populare la întreaga viață publică, la guvernarea țării, pe făurirea conștientă de către poporul însuși a propriului său destin liber și independent”**.

Dând expresie teoretică și practică acestor cerințe, partidul nostru s-a preocupat statornic de înlăptuirea cadrului organizatoric necesar participării întregului popor la viața social-economică și politică a țării, întărindu-se permanent, în acest proces, răspunderile și rolul său conducător.

Exercitarea rolului conducător al partidului în societate și asigurarea participării clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a întregului popor la construirea societății socialiste, presupune dezvoltarea în amploare și intensitate a democrației socialiste. Democrația socialistă nu reprezintă însă o consecință automată și spontană a noilor relații de producție socialiste, nu este ceva dat o dată pentru totdeauna, ci este expresia preocupării conștiente a forței politice conducătoare pentru perfecționarea ei continuă.

Procesul perfecționării democrației socialiste vizează un aspect cantitativ (lărgirea cadrului, a sferei de probleme și amploarea participării la decizii) și un aspect calitativ — perfecționarea cadrului participării la creșterea eficienței acesteia.

Adâncirea acestor aspecte conduce la creșterea spiritului de responsabilitate socială, fiind o condiție indispensabilă a afirmării opiniei publice, a transformării acesteia într-o forță creatoare și eficientă a procesului de dezvoltare socială.

* Capitol din teza de doctorat elaborată în cadrul Catedrei de sociologie, Academia „Ștefan Gheorghiu”.

** Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 7—9 decembrie 1977*, București, Edit. politică, 1977, p. 41.

Indiferent de sensurile, definițiile și accepțiile care se dau conceptului de opinie, există un consens în a aprecia că opinia publică reprezintă în zilele noastre o prezentă vie, o forță politică reală care se manifestă în toate domeniile existenței umane, în viața economică și politică, în cea socială și culturală.

Teoria marxistă concepe opinia publică în strinsă legătură cu realitățile social-economice și politice, considerind că reprezintă un fenomen politic, sociologic și psihosocial complex care nu poate fi subapreciat sau ignorat de nici o societate. Problematika opiniei publice reprezintă, astfel, un subiect de cea mai mare actualitate, fiind legată de procesul adâncirii democrației socialiste și de creșterea a rolului masei populare în realizarea programelor partidelor comuniste și muncitorești.

Avind unele caracteristici generale și mecanisme comune cu formele de manifestare a opiniei publice din alte orinduirii, în societatea socialistă opinia publică capătă noi valențe și funcții specifice, izvorite din conținutul și rolul social-politic nou pe care-l dobândește procesul de făurire a societății comuniste și în special procesul de adâncire a democrației socialiste.

În sistemul democrației din Republica Socialistă România opinia publică apare strins legată de realitățile economice, sociale, politice și culturale pe plan intern și internațional și este determinată de nivelul de pregătire politică, profesională, de gradul de participare la construcția societății, precum și de nivelul de însușire și aplicare a normelor și principiilor de etică și echitate socialistă, care exercită o influență esențială în înlăturarea programului politic al partidului.

În această perioadă când înlăturarea obiectivelor Programului partidului, ale Conferinței Naționale a P.C.R. polarizează energiile întregului popor, necesitatea creării și dezvoltării în continuare a unor forme eficiente de exprimare și manifestare a opiniei publice în sistemul democrației socialiste se impune ca o sarcină de o însemnătate primordială.

2. Elemente de metodologie a studiului

Adâncirea și perfecționarea democrației socialiste, conducerea științifică a societății, presupun fundamentarea activității de formare a opiniei publice pe baza unor studii și cercetări sociologice riguroase, care să permită elaborarea științifică a unor soluții și decizii politice ce intră în competența organelor politico-administrative atât la nivel central, cât și la nivel județean, orășenesc, comunal, la nivelul organizațiilor economice, politice, cultural-educative. Pornind de la această idee, pentru surprinderea mecanismelor de funcționare a opiniei publice în sistemul democrației socialiste, am întreprins o cercetare sociologică în județul Covasna, pentru a putea surprinde — alături de cadrul său global de manifestare — aspectele ei concrete de realizare la nivelul diferitelor forme de organizare politico-administrativă*.

2.1. Cercetarea s-a bazat, în principal, pe următoarele ipoteze:

a. cu cât procesul de adâncire și perfecționare a democrației socialiste din țara noastră se amplifică, cu atât mai intensă este exprimarea opiniei publice;

b. cu cât opinia publică este mai prezentă în toate sferile activității sociale, cu atât este mai necesară cunoașterea ei științifică în toată complexitatea și intensitatea ce o caracterizează;

c. realizarea eficientă a deciziilor politice, la toate nivelele de organizare a societății, depinde în mod esențial de cunoașterea autentică, veridică a opiniei publice, a modalităților ei de formare, exprimare și influențare în diverse colectivități de oameni ai muncii;

d. eficacitatea opiniei publice depinde de buna funcționare a sistemului democrației socialiste la toate nivelele de organizare ale acestuia.

2.2. Ca obiective ale cercetării s-au urmărit: a. participarea oamenilor muncii la activitatea de elaborare a principalelor hotărâri care se adoptă în organisme de conducere colectivă (adunările de partid, adunările generale, adunările cetățenești, comitetul oamenilor muncii, organizații de masă și obștești etc.); b. modul cum își îndeplinesc atribuțiile organisme de conducere colectivă și reprezentanții oamenilor muncii atât la actul de decizie, cât și în mobilizarea cetățenilor la înlăturarea hotărârilor adoptate; c. manifestarea atitudinii și opiniilor oamenilor muncii față de multiplele probleme pe care le ridică viața economică, socială, culturală și politică, precum și căile de informare privind politica generală a partidului și statului.

2.3. În funcție de obiectivele cercetării a fost concepută metodologia de utilizare a tehnicilor și instrumentelor anchetei sociologice. Pornind de la premisa că investigarea sociologică a opiniei publice nu poate fi efectuată numai prin folosirea unor tehnici de cunoaștere a opiniilor,

* Cercetarea s-a desfășurat între anii 1976—1977 și a constituit în final ilustrarea concretă a studiilor pe care le-am întreprins în vederea realizării tezei de doctorat.

metodologia cercetării a cuprins și alte metode și tehnici de cercetare socială: analiza statistică, analiza documentară, observația sociologică, ancheta sociologică prin chestionare standardizate, interviuri și convorbiri, studii de caz etc.

Folosirea acestora a avut ca scop surprinderea fenomenului abordat în întreaga sa complexitate și mai ales cunoașterea obiectivă a cadrului social în care se formează opinia publică, a căilor ei de formare, manifestare și influențare în societatea noastră.

Ancheta sociologică de bază s-a efectuat asupra unui eșantion reprezentativ care a cuprins 841 subiecți și a fost determinat pe baza informațiilor referitoare la caracteristici obiective ale populației totale existente în unitățile cercetate. Caracteristicile luate în studiu (unitatea economică, domiciliul, apartenența politică, vîrsta, sexul, starea civilă, naționalitatea, gradul de școlarizare) le-am considerat ca factori care influențează comportamentul, atitudinile și opiniile oamenilor muncii.

3. Condițiile obiective ale activității de formare a conștiinței și opiniei publice socialiste

Analiza științifică și conducerea politică eficientă a unui sistem social în profil teritorial de tipul județului presupun cunoașterea, pe de o parte, a mecanismelor generale și concrete de funcționare a cadrului instituțional al democrației socialiste în diverse domenii de activitate — economico-socială, politică, culturală —, iar pe de altă parte, a formelor concrete de participare a grupurilor și colectivelor de oameni ai muncii, atât la pregătirea deciziilor sociale, cât și la aplicarea lor în practică.

O asemenea analiză presupune cunoașterea structurii sociale și politice la diverse nivele de organizare ale sistemului și aceasta nu numai în termeni calitativi, dar și sub aspectul dimensiunilor cantitative pe care le capătă realitățile și procesele sociale concrete.

Pornind de la aceste exigențe ale cercetării științifice, am considerat necesară analiza riguroasă, pe bază de informații statistice a acelor indicatori de structură și performanță care se referă la activitățile practice și modurile de viață ale oamenilor, unde rolul conștiinței sociale, al opiniilor, convingerilor și atitudinilor constituie condiția de bază a realizării scopurilor fundamentale ale întregii activități sociale.

În acest sens, cercetarea sociologică pe care am întreprins-o a surprins structura și dinamica populației, mișcarea naturală și migratorie, structura populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale, precum și structura forței de muncă necesare dezvoltării economico-sociale a județului.

3.1. Dezvoltarea economică a județului a generat schimbări importante în structura pe medii a populației care, fără îndoială influențează asupra opiniei și conștiinței, dar mai ales asupra comportamentului economic, cultural și politic. În ultimii 10 ani, populația celor cinci orașe ale județului a înregistrat o creștere de 46,1%, creșteri substanțiale înregistrîndu-se în orașele Sf. Gheorghe și Tg. Secuiesc. În anul 1980 populația celor cinci orașe va depăși 50,0% din populația întregului județ, iar orașul Sf. Gheorghe va cuprinde peste un sfert din locuitorii județului. Se poate aprecia că pînă la sfîrșitul anului 1990 populația urbană a județului va ajunge la peste 60,0% din totalul populației. O asemenea restructurare a populației județului va avea ca un prim efect schimbarea radicală a modului de viață a unei însemnate părți a locuitorilor și implicit a comportamentului acestora în toate sferile de activitate. Asemenea mutații au implicații directe pentru opinia publică, pentru mentalitățile populației și cultura acesteia. Asistăm de fapt la un proces complex de edificare a civilizației socialiste, care cuprinde atât sfera culturii materiale, cât și sfera culturii spirituale.

În ceea ce privește schimbarea gradului de ocupare a populației, aceasta influențează puternic asupra opiniei cetățenilor, contribuind la crearea condițiilor materiale necesare formării și manifestării plenare a opiniei publice socialiste. Ponderea populației ocupate în industrie și construcții a crescut de la 23,8%, cât a fost la sfîrșitul anului 1968, la 38,1% în anul 1976. În același timp, ca urmare a dotării agriculturii cu mijloace tehnice moderne, ponderea populației în această ramură a scăzut în perioada 1968—1976 cu 20,8%.

Anul 1968 — anul reorganizării teritoriale a țării — a marcat o nouă etapă istorică în dezvoltarea economică, social-culturală și politică a județului Covasna. Este suficient să precizăm că industria județului Covasna în anul 1990 va contribui la crearea produsului social cu o valoare de 19,3—21,6 ori mai mare decît în anul 1968. Această etapă de 22 de ani se remarcă, totodată, și printr-o evoluție spectaculoasă a numărului de personal muncitor din județ. Asemenea schimbări cantitative și calitative în structura socială și socioprofesională, în structura ocupării forței de muncă în județ determină mutații profunde în opinia publică, în sistemul de aspirații a grupurilor sociale, în orientarea socioprofesională, în comportamentul economic,

cultural, civic și politic. Acest proces în curs de desfășurare, desigur, nu se realizează de la sine; mai mult, el nu trebuie lăsat să se desfășoare spontan, ci trebuie orientat și dirijat, în primul rând, de organele de partid și de stat. Pe de altă parte, orientarea nu trebuie să aibă un caracter administrativ, ci un caracter politic și ideologic, care presupune utilizarea eficientă și sistematică a cadrului democratic, existent în prezent în țara noastră. Esențial este ca munca politico-ideologică să stimuleze curentele pozitive ale opiniei publice, să le transforme în curente de masă, în vederea realizării obiectivelor Programului partidului.

4. Dezvoltarea și adâncirea democrației socialiste – condiții ale creșterii participării maselor la activitatea de conducere socială și politică

Alături de realizările economice și sociale remarcabile, înfăptuirea cea mai de preț din ultimii ani o reprezintă făurirea omului nou, a conștiinței înaintate a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor – români, maghiari, germani și de alte naționalități – cei care crează toate valorile materiale și spirituale ale societății noastre.

Activitatea desfășurată de partid în anii de după eliberarea patriei, dar în special după Congresul al IX-lea, se concretizează în perfecționarea continuă a democrației socialiste, care asigură exprimarea liberă a opiniei publice față de toate problemele fundamentale ale politicii interne și externe ale societății.

O cale importantă pentru influențarea opiniei publice o constituie activitatea de propagandă a partidului pentru formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste.

4.1. Propaganda politico-ideologică este, prin definiție, o acțiune sistematică de influențare a opiniei publice, reflectând cerințele legitime ale ridicării nivelului conștiinței socialiste. Acest fapt implică eforturi deosebite din partea organelor și organizațiilor de partid, pentru perfecționarea organizării și funcționării propagandei de partid, a învățămîntului de partid, a tuturor formelor și mijloacelor de realizare a muncii politico-ideologice.

Cunoștințele politico-ideologice, opiniile cu privire la problemele economice, sociale și politice sînt un rezultat al influenței întregii realități sociale și al tuturor mijloacelor de informare. Mijloacele de informare, prin fermitatea, spiritul combativ, militant și intransigent față de lipsuri, prin promovarea noului în toate domeniile de activitate, *nu sînt numai moduri de organizare a vieții sociale, ci și moduri de organizare a atitudinii și comportamentelor umane față de ea.*

De aceea, am considerat necesar să fie cunoscute cît mai exact condițiile materiale ale muncii de propagandă, precum și gradul de participare a oamenilor muncii la acțiunile (emisiuni, spectacole etc.) diferitelor instituții specializate.

În județul Covasna, în anul 1977, la mia de locuitori existau 152 aparate de radio, față de 130 în 1968; în schimb, la televizoare, în aceeași perioadă creșterea este de 49,2%, în 1977, revenind 140 de televizoare la mia de locuitori.

În aceeași perioadă se înregistrează și o creștere cu 33% a publicațiilor la mia de locuitori, care se corelează cu progresele înregistrate în pregătirea școlară și profesională a locuitorilor, precum și cu interesul exprimat de subiecți față de presa scrisă.

Referitor la emisiunile de radio și televiziune, 93% din subiecții chestionați urmăresc cu regularitate programele transmise. Majoritatea subiecților audiază mai ales postul de radio București, 14% emisiunile studioului teritorial Tg. Mureș, iar într-un procent foarte redus stațiile locale de radioamplificare. Numărul mic de auditori ai stațiilor de radioamplificare se explică prin nivelul scăzut al emisiunilor, prin slaba ancorare în problematica concretă, „locală”, cu care se confruntă fiecare localitate, organizație sau colectiv de muncă.

Corelînd timpul afectat vizionării, cu variabilele sex, vîrstă, studii și stare civilă, constatăm că majoritatea femeilor cît și a bărbaților își rezervă vizionării programelor TV în medie, zilnic, cîte două ore; 89% din subiecți urmăresc cu regularitate „Televizorul de seară”, fapt deosebit de pozitiv, întrucît această emisiune oferă opiniei publice informații prompte, concrete, complete, convingătoare privind activitatea cotidiană a partidului și statului nostru, multiplele aspecte ale vieții interne și internaționale. În ordinea opțiunilor urmează, filmele seriale, „Televiziunea”, „Revista economică” și emisiunea „Reflector”.

4.2. Activitatea de conducere politică, de manifestare a opiniei publice presupune în mod necesar participarea maselor la actul de decizie. Dubla calitate a oamenilor muncii, de proprietari și producători, face posibil ca întreaga activitate de orientare, de conducere și decizie politică în societatea noastră să se fundamenteze pe participarea efectivă a maselor la soluționarea tuturor problemelor economice și sociale.

Prin utilizarea exhaustivă a informației statistice, cercetarea sociologică scoate în evidență situații semnificative cu privire la participarea oamenilor muncii la activitatea de conducere.

Deși o asemenea analiză este relevantă pentru aprecierea gradului de participare la conducere, ea ne apare însă insuficientă, motiv pentru care am considerat necesar să adîncim analiza printr-un sondaj de opinie în cadrul căruia am urmărit frecvența participării cetățenilor la luarea deciziilor așa cum o apreciază aceștia. De asemenea, am urmărit și opiniile cetățenilor și cadrelor de conducere față de calitatea informațiilor (exactitate, adecvarea la problema socială concretă etc.). Este știut faptul că gradul de participare, precum și capacitatea conducătorilor de a antrena pe cetățeni la conducere, de a-i determina să-și exprime în mod competent și curajos opiniile, depind de gradul de informare al acestora.

Aceasta ne-a condus la analiza fizionomiei sistemului informațional la nivelul județului și al organelor locale de conducere politico-administrativă, la cunoașterea surselor, a căilor prin care oamenii muncii sînt informați despre sarcinile pe care le au de exercitat, despre problemele importante, social-politice și profesionale ale formațiilor de lucru, ale unităților economice.

Canalele oficiale de informare și comunicare în domeniul social-politic și profesional, respectiv șeful direct, organizațiile politice și de masă, conducerea unității, dețin marea majoritate a opțiunilor subiecților (90%). Se observă că factorii de conducere se situează pe trepte ierarhice diferite potrivit statutului lor funcțional. Astfel, șeful direct intrunește numărul cel mai mare de opțiuni, deoarece la el se raportează în primul rînd personalul muncitor din subordine. Deținînd un loc important în fluxul informațional, este necesar ca șefii formațiilor de lucru, ai colectivităților primare să aibă capacitatea de selecție a informațiilor și de adecvare a acestora la condițiile concrete încît să se poată exercita o acțiune eficientă de control și influențare a opiniei publice într-un cadru democratic organizat.

Organizațiile de partid, de masă și obștești constituie, de asemenea, canale importante de informare a oamenilor muncii în legătură cu problemele politico-organizatorice, de producție și educative. Rolul acestor organizații poate spori odată cu perfecționarea modalităților de transmitere a informațiilor, prin adecvarea mesajului transmis auditoriului căruia i se adresează. Din cercetare a reieșit clar că opinia publică nu constituie o entitate nici amorfă, nici unidimensională, manifestîndu-se în mod activ și diferențiat, în funcție de sistemul de aspirații, trebuințe și interese, individuale și colective.

4.3. O problemă importantă care s-a urmărit în cercetare se referă la calitatea informațiilor pe care le dețin factorii de conducere și la competența utilizării lor în activitatea de decizie. De exactitatea informațiilor depinde într-o mare măsură și calitatea deciziilor luate de organele de conducere, decizii care afectează direct, prin consecințele ulterioare ale acestora, opinia publică. A reieșit, dealtfel, că nu întotdeauna se urmăresc și se cunosc consecințele deciziilor asupra opiniei publice, curentelor de opinie publică, mai exact asupra comportamentelor colective influențate direct de starea de spirit a colectivităților umane.

Dacă în majoritatea cazurilor, factorilor de conducere li se transmit informații exacte, se mențin încă situații uneori de dezinformare sau se transmit doar acele informații care se bănuiesc a fi acceptate. De aici, concluzia îmbunătățirii calității informațiilor necesare fundamentării deciziilor la diversele nivele, perfecționării diferitelor canale informaționale.

În analiza eficienței mecanismelor sistemului informațional-decizional s-a folosit și criteriul cunoașterii principalelor atribuții ale cadrelor de conducere în domeniul elaborării deciziilor a căror acțiune este decisivă pentru formarea, influențarea și dirijarea opiniei publice. Făcînd paralela dintre cerințele funcției de conducere, statuate prin actele normative și opinia conducătorului despre domeniile în care este chemat să ia decizii, s-a constatat că majoritatea cadrelor de conducere au evidențiat problemele care decurg din statutul și funcția pe care o îndeplinesc, în raport cu elaborarea unor decizii adecvate fiecăreia dintre situațiile concrete care pot apare în munca de conducere.

În procesul perfecționării conducerii economico-sociale în profil teritorial și al dezvoltării democrației socialiste, partidul a creat cadrul organizatoric, instituțional, menit să permită elaborarea și adoptarea deciziilor pe baza principiului muncii colective.

În general, organele de conducere acordă timpul necesar documentării, diferențiat, în funcție de tipul deciziei, consultînd, atunci cînd consideră necesar, organele superioare sau opinia publică, înainte de adoptarea hotărîrilor. S-a constatat totuși, în comportamentul unor cadre de conducere, că există și tendința de a nu solicita ajutorul altor factori, fapt ce generează un anumit empirism și denotă supraestimarea capacității de a soluționa diversele probleme economico-sociale și politice cu care se confruntă organele de conducere.

Reușita acțiunii de îndeplinire a hotărîrilor depinde însă de atragerea unui număr mare de cetățeni la rezolvarea problemelor ce privesc viața și activitatea colectivităților umane.

4.4. Analizând formele instituționalizate de participare a cetățenilor la conducerea treburilor obștei în comunele cercetate din județ, a rezultat că pentru realizarea sarcinilor economico-sociale și politice care stau în fața comunelor respective există în medie un număr de 36 de organe și organisme de partid, de stat și obștești în care sînt cuprinși un număr mare de comunisti și cetățeni din toate domeniile de activitate. Capacitatea de care dispun organele locale de partid și de stat în vederea lărgirii masei participanților la actul de conducere și de organizare a muncii, reiese și din faptul că 25 % din cei cuprinși în formele instituționalizate fac parte din două-trei organe, și 19 % din patru pînă la 12 organe. Cercetarea a arătat că în condițiile actuale, cadrul organizatoric creat permite participarea oamenilor muncii la decizie, fiind necesară valorificarea, în continuare, a posibilităților create de acest cadru, pentru stimularea inițiativei unei mase cît mai mari de participanți.

Deoarece o mare parte din munca de decizie este legată inseparabil de participarea oamenilor muncii la diferite tipuri de ședințe, s-a studiat și funcționalitatea și eficiența acestora.

S-a conturat destul de clar faptul că odată cu efortul de creștere a eficienței ședințelor, se mențin și unele deficiențe privind pregătirea, numărul, durata și finalitatea lor.

Dincolo de aceasta, cercetarea a pus în lumină multiple aspecte pozitive, evidențiate de creșterea combativității participanților angajați în diversele forme de dezbateri ale muncii colective, de exprimarea partinică, argumentată a opiniilor, de stimularea participării oamenilor muncii la realizarea integrală a deciziilor adoptate.

Pe de altă parte, informarea masei largi de cetățeni asupra conținutului hotărîrilor care privesc activitatea lor, asupra necesității și oportunității acestor hotărîri, asigură însușirea de către cetățeni a hotărîrii respective, pentru a o considera ca pe o hotărîre proprie, fapt ce va determina maxim de reușită în îndeplinirea ei.

Oricît de bine gîndită și de bine documentată ar fi o hotărîre, dacă nu se asigură toate condițiile de realizare, implicit reacțiile posibile ale opiniei publice și controlul asupra modului de îndeplinire, aceasta rămîne un simplu deziderat, un proiect a cărui finalitate nu se va materializa.

O contribuție de seamă la rezolvarea multiplelor probleme ale organizațiilor o aduc propunerile și sugestiile oamenilor muncii, care reprezintă, pentru factorii de conducere, o sursă de informații prețioasă, care neluată în seamă, ar priva factorul decident de informații indispensabile corelării acțiunii cu realitatea socială concretă.

O cerință politică esențială o constituie punerea în aplicare a acestor propuneri fapt care stimulează încrederea și siguranța în acțiune, creează sentimentul valorii și utilității activității desfășurate. Pe lângă atenția deosebită acordată acestor propuneri, în cercetare s-a evidențiat, totodată, și existența unor neajunsuri care vizează: tratarea superficială a propunerilor reprezentanților oamenilor muncii, lipsa de receptivitate față de opinia acestora, considerarea unor propuneri ale oamenilor muncii ca fiind de importanță minoră, atitudinea pasivă a unor cadre din întreprinderi față de unele idei valoroase care exprimă în fond spiritul de inovație și creativitate a muncitorilor.

5. Concluzii și propuneri

Înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român, adîncirea continuă a democrației socialiste în patria noastră, pun în fața activității de conducere și a cadrelor cu muncă de răspundere sarcini deosebite pentru atragerea din ce în ce mai conștientă a maselor la actul decizional, pentru organizarea, formarea și exprimarea opiniei individuale și colective în toate domeniile și la toate nivelele.

În această etapă, cadrele de partid și de stat, cei care ocupă o muncă de răspundere la diverse nivele de conducere, au datoria să acționeze cu competență politică și profesională, energie și pasiune pentru elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, în vederea studierii și cunoașterii proceselor și fenomenelor noi pe care le ridică permanent viața.

Cercetarea sociologică asupra opiniei publice în sistemul democrației din Republica Socialistă România, întreprinsă în județul Covasna, confirmă încrederea și adeziunea oamenilor muncii, români și maghiari, față de Programul partidului, contribuția participativă la opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Acest fapt se reflectă în participarea largă a cetățenilor la conducerea și gospodărirea treburilor obștești, în compoziția națională a numărului de deputați aleși în cadrul consiliilor populare care evidențiază în mod semnificativ politica națională a partidului și statului nostru de egalitate în drepturi între toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate. Cum sublinia tovarășul

Nicolae Ceaușescu în *Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977*, în județul Covasna procentul deputaților de naționalitate maghiară este de 82%, aceasta exprimând „concludent consecința aplicării concrete în viață a politicii naționale care asigură deplina egalitate în drepturi a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în toate domeniile, inclusiv în folosirea limbii materne în învățământ, în întreaga activitate socială”. Din cercetare a reieșit cu claritate faptul că întregul sistem instituționalizat în ultimul deceniu, organizarea participării maselor la conducerea societății, corespund cerințelor formulate de partid pentru actuala etapă, iar continua perfecționare crează cadrul necesar, astfel „cu cît fiecare cetățean își va putea exprima mai liber părerea asupra diferitelor probleme ale politicii noastre interne și externe, ale vieții economice, sociale, culturale, cu atît va exista mai mult garanția că hotărârile și măsurile adoptate corespund pe deplin năzuințelor poporului, cerințelor de progres ale patriei noastre” *.

Nerespectarea unei asemenea cerințe, însoțită de automulțumirea unor cadre de conducere, face ca o serie de lipsuri, din diverse domenii de activitate, să nu fie aduse la cunoștința organelor superioare, ceea ce bineînțeles, nu contribuie la înlăturarea lor, ci, dimpotrivă, le amplifică, îngreunând activitatea de conducere social-politică.

Asemenea situații au fost constatate în special la acele cadre care subapreciază necesitatea ridicării nivelului politico-ideologic și profesional, fapt ce influențează negativ capacitatea de analiză și competență în soluționarea concretă a problemelor. Pentru evitarea lor se impune perfecționarea permanentă a pregătirii cadrelor, iar pe de altă parte, îmbunătățirea sistemului de înregistrare și evidență a propunerilor oamenilor muncii: a. aplicarea propunerilor și inițiativelor valoroase venite din masa largă a oamenilor muncii se impune a fi mai operativă; b. apare necesar să se informeze prompt despre situația aplicării propunerilor și inițiativelor muncitorilor; c. trebuie găsite noi modalități de stimulare a propunerilor, sugestiilor și inițiativelor oamenilor muncii. În acest scop, s-a dovedit utilă promovarea unor forme ca: dialogul, observația directă, consultarea permanentă a oamenilor muncii asupra problemelor specifice fiecărui sector, sporirea receptivității la audiențe și față de scrisori, folosirea metodelor de investigație pe care le oferă sociologia și psihologia socială. Alături de mijloacele existente și care și-au dovedit utilitatea și eficiența, apreciem că în etapa actuală sînt create condițiile obiective pentru înființarea unui laborator de cercetare a opiniei publice, al cărui scop să fie sondarea periodică, cu mijloacele specifice cercetării sociologice din țara noastră, a mecanismelor concrete de formare și influențare a opiniei publice, precum și a mecanismelor concrete de acțiune a acestora în toate sferile vieții sociale și la toate nivelele de organizare.

Pentru buna organizare și funcționare a unui asemenea laborator se impun cîteva cerințe: a. întreaga activitate să se realizeze sub conducerea nemijlocită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român; b. obiectivele cercetării să derive din Programul Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de edificare a comunismului; c. investigația sociologică să utilizeze metodele și tehnicile de cercetare specifice sociologiei marxiste; d. valorificarea concluziilor cercetării să servească fundamentării soluțiilor și deciziilor politice și organizatorice pentru realizarea în condiții superioare a obiectivelor practicei construcției socialismului; e. cunoștințele obținute în cadrul Laboratorului să fie introduse în sistemul unitar al informării de partid, iar unele programe și modele de analiză să fie utilizate, alături de alte metode, în brigăzile complexe organizate de către conducerea de partid; f. Laboratorul să fie conceput nu numai ca un centru de cercetare și analiză, ci în primul rînd ca un centru de acțiune social-politică desfășurată în concordanță deplină cu obiectivele activității de partid în diverse domenii ale vieții sociale, în cadrul căruia să existe o colaborare strînsă între organele teritoriale ale partidului și organizațiile de masă și obștești, cu celelalte instituții de propagandă și cultură.

Concluziile investigațiilor desfășurate de laboratorul propus vor permite, astfel, adoptarea de măsuri a căror scop servește la realizarea unirii eforturilor întregului popor la opera de înfăptuire a obiectivelor partidului, sporindu-se, în acest mod, participarea oamenilor muncii la activitatea de conducere, la manifestarea deplină a opiniei publice în sistemul democrației socialiste de la noi din țară.

* Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Conferința cu primii secretari ai comitetelor județene de partid, martie 1968*, București, Edit. politică, 1968.